

er fremragende geografiske Typebilleder, der gør alene Billedgennemgangen til en Berigelse.

For Lærere i Geografi paa højere Undervisningstrin er der her en Mulighed for at høste meget læreligt Undervisningsmateriale til Brug i den daglige Undervisning. *Axel Schou.*

J. Blüthgen: Dänemark. 26 S., 15,4×20,2 cm, p. 417-443 i Hefte 178 af F. Kluthe: Handbuch der geographischen Wissenschaften. Wildpark-Potsdam 1937. Akademische Verlagsgesellschaft Athenaion.

Denne kortfattede Fremstilling af Danmarks Natur og Befolkning bygger, som det fremgaar af Litteraturlisten, paa et indgaaende Kendskab til den bedste danske Litteratur om Emnet. Kun paa enkelte Punkter savnes Kendskab til nogle Undersøgelser fra de allersidste Aar, hvorfra der ganske vist ogsaa kun har været offentliggjort foreløbige Meddelelser. Resultatet er da ogsaa blevet en saa god Fremstilling, som man kan vente paa saa faa Sider. Der beskrives Terræn og Jordbund, Klima, Vegetation, Bebyggelse og Erhverv. Afhandlingen ledsages af to Tavler og 28 Kort og Billeder i Teksten, særdeles vel udvalgte og oplysende. Hovedmassen af Billederne stammer fra Danmarks Geologiske Undersøgelse og Geodætisk Institut.

Til Trods for at Afhandlingen saaledes som Helhed giver en god og rigtig Fremstilling af Danmarks Geografi, har der dog indsneget sig enkelte Fejl, som trænger til Berigtigelse. Der gives saaledes en Oversigt over de Klima-, Vegetation- og Kulturperioder, som har afløst hinanden siden Istiden, og der tilføjes nogle Tidsangivelser for de omtrentlige Grænser mellem Perioderne. Denne Oversigt angives at stamme fra Knud Jessen i den tyske Udgave af Victor Madsens Danmarks Geologi Skemaet hos Blüthgen er imidlertid ikke identisk med Jessens Skema, men er forbedret med flere iøjnefaldende Fejl. Saaledes betegnes Ertebøllekulturen som „jüngere Steinzeit“, medens Jessen kalder den Campignien, og den neolitiske Kultur er helt udeladt, hvilket er særlig uheldigt, da Springet mellem Køkkenmøddingernes Jægerkultur og Kvægavl og den neolitiske Agerbrugs og Kvægavlskultur er det største Spring, der overhovedet har fundet Sted i hele Kulturudviklingen i Danmark siden Istiden, selv om en Forsker ved Mistydning af et enkelt Fund er fremkommen med en fantastisk Teori for at slaa Bro over Springet.

Jessen anfører i sit Skema ingen Kronologi, men har Aaret før Geologiens Fremkomst publiceret et Skema med de Geer's Kronologi. Senere har han ikke i nogen Afhandling angivet Tal. I Blüth-

gens Skema findes derimod nogle iøjnefaldende urigtige Talangivelser. Grænsen mellem Broncealder og Stenalder sættes saaledes til 500 Aar før Chr. i Stedet for 500 efter Chr. Grænsen mellem Mullerupkultur og Ertebøllekultur angives til 1500 Aar før Chr. Tallet passer paa Overgangen mellem neolitisk Kultur og Broncealder o. s. v.

Hvad der ellers kan indvendes er mindre betydeligt. Angaaende de jyske Heder anfører Forfatteren P. E. Müllers Hypothese, i Følge hvilken Hedesletterne skal være en uafbrudt Fortsættelse af Postglaciale Tidens Tundraer. K. Jessens pollenanalytiske Undersøgelser har dog vist, at Hedens store Fremstød først skete ved den Klimaforringelse, der fandt Sted ved Overgangen mellem Bronze- og Jernalder.

I Afsnittet om Bebyggelsen synes Forfatteren at gaa ud fra den Hypothese, at Enkeltgaarden skulde være en oprindeligere Bebyggelsesform end Landsbyen. G. Hatt's Undersøgelser har dog vist, at begge Bebyggelsesformer fandtes allerede i ældre Jernalder, altsaa før vor Tidsregnings Begyndelse. Før den Tid kender man meget lidt til Bebyggelsen ud over, at der er udgravet en Landsby paa Langeland, som stammer fra neolitisk Stenalder.

Endelig findes i Afhandlingen et Billede af et Hus paa Fanø, og dette angives som et frisisk med to „Friesinnen“ i Nationaldragt. Huset er saa vist ikke frisisk, som det er en meget almindelig Hus-type i danske Landsbyer. Man kan se, at Huset er jysk, idet Møningen er dækket med Tørv. Anmelderen er ikke tilstrækkelig kendt med Folkedragter til at vide, om Fannekedragten er paavirket af frisiske Dragter. I hvert Tilfælde vides intet om, at der nogensinde skulde have boet Frisere paa Fanø.

Til Trods for, at der saaledes kan gøres visse Indvendinger gældende, giver dog Afhandlingen, som ovenfor omtalt, en god Fremstilling af Danmarks Natur og Befolkning, og særlig maa der ydes det erhvervsgeografiske Afsnit al Anerkendelse.

Efter Stykket om Danmark følger paa 3 Sider et Stykke om Færøerne af Friderich Seebass, en Beskrivelse af Øernes Natur og Folk, der er saa god, som den kan være paa saa lille Plads. Kun forundrer man sig over, at Forfatteren hverken har benyttet *Botany of the Færøes* (1901), hvor C. H. Ostenfeld har givet en geografisk Indledning paa 26 Sider, eller *Zoology of the Færøes* (1928) med en geografisk Indledning af A. Kiilerich (51 Sider). Disse to Afhandlinger er de bedste og fyldigste af hidtil fremkomne Fremstillinger af Færøernes Geografi.

M. Vahl.